

i udenrigspolitiske spørgsmål. Der er ikke enighed herom i den forfatningsretlige litteratur.

Forslaget til ny formulering må gøre det klart, at Folketinget kan lægge rammer for ethvert udenrigspolitisk spørgsmål og kan pålægge regeringen bestemte handlinger f.eks. ved afstemninger i internationale organisationer, der dog ikke forhindrer regeringen i at søge at få relativt brede forhandlingsmandater af Folketinget.

Uanset sådanne præciseringer ændrer det ikke ved, at regeringen som udøvende magt har ansvaret for udøvelsen af udenrigspolitikken.

En af de helt afgørende nye paragraffer, der kom ind i grundloven i 1953, var § 20, hvis rækkevidde efterfølgende man klart ikke kunne forudse, da man formulerede paragraffen for over 40 år siden: »Beføjelser, som efter denne grundlov tilkommer rigets myndigheder, kan ved lov i nærmere bestemt omfang overlades til mellemfolkelige myndigheder, der er oprettet ved gensidig overenskomst med andre stater til fremme af mellemfolkelig retsorden og samarbejde.

Stk. 2. Til vedtagelse af lovforslag herom kræves et flertal på fem sjettedele af Folketingets medlemmer. Opnås et sådant flertal ikke, men dog det til vedtagelse af almindelige lovforslag nødvendige flertal, forelægges det folketingsvælgerne til godkendelse eller forkastelse efter de for folkeafstemninger i § 42 fastsatte regler.«

Den nuværende § 20 nævner, at »beføjelser« kan overlades »i nærmere bestemt omfang«. Denne formulering har i praksis vist sig at være for upræcis. Skiftende regeringer og Udenrigsministeriet har tolket § 20 temmelig frit. Man har accepteret, at nye emner er inddraget under EU-regulering uden særlig hjemmel i traktaten. Det er sket med henvisning til Romtraktatens artikel 235, som ikke indeholder nogen form for emnemæssig afgrænsning.

Ved efterfølgende ændring i traktaten – Den Europæiske Fælles Akt (EF-pakken) i 1986 – hvor der blev indført særlige bestemmelser om visse emner, anførte den daværende danske udenrigsminister, at der ikke var tale om noget nyt, og at folkeafstemning derfor ikke var påkrævet, når beføjelser allerede blev udøvet efter artikel 235. Ved samme lejlighed blev det ligeledes afvist, at indførelse af flertalsafstemninger skulle godkendes ved en § 20-procedure.

Folkeafstemningen i 1986 blev alene afholdt, fordi regeringen ikke kunne få flertal i Folketinget for forslaget om dansk tilslutning til EF-pakken. Derfor var folkeafstemningen i 1986 formelt kun vejledende og uden direkte hjemmel i grundloven.

Det er ud fra en demokratisk synsvinkel helt afgørende, at Folketinget og vælgerne har et sikkert grundlag for stillingtagen, når der skal overlades kompetence til en overnational organisation. Den danske befolkning skal ikke underkastes en uoverskuelig og ukontrollabel »automatisk« unionsudvikling. Hvert skridt skal være inden for klare rammer, som Folketinget og vælgerne har godkendt. Det var samme tankegang, der bl.a. lå bag udtalelsen fra den tyske forbundsforfatningsdomstol i dens kendelse af 12. oktober 1993.

Derfor er der brug for en ny formulering af § 20, hvor der bl.a. stilles langt mere præcise krav til, hvordan og hvornår der kan overlades kompetence til mellemfolkelige myndigheder.

En ny formulering af § 20 skal efter SF's opfattelse sikre, at ændringer i de forudsætninger, som Folketinget og vælgerne har fået forelagt ved tidligere tiltrædelseslove, ikke har gyldighed, medmindre de bliver godkendt ved en ny § 20-procedure. Vedtagelse af »vital spørgsmål«, jf. Luxembourgforliget, var en helt afgørende forudsætning for tiltrædelsesloven i 1972, og miljøgarantien var på tilsvarende måde en afgørende forudsætning for vedtagelse af EF-pakken i 1986.

Med en sådan ny formulering af § 20 er det klart, at ændringer i kompetencefordelingen mellem Kommissionen, Ministerrådet og Europa-Parlamentet eller ændringer i afstemningsregler i Ministerrådet, der forringer Folketingets og regeringens muligheder for indflydelse, kun kan godkendes ved en § 20-procedure.

Nærhedsprincippet er efter SF's opfattelse et vigtigt demokratisk princip, som skal sikre folket størst mulig indflydelse på egne forhold og på fælles anliggender. Ved offentlige opgaver, som kan løses lokalt, skal kompetencen ligge på det kommunale niveau. Ved opgaver, som kan løses nationalt, skal kompetencen ligge hos Folketinget og regeringen. Kun ved opgaver, der kræver internationale løsninger, kan kompetencen overlades til mellemfolkelige myndigheder.

Nærhedsprincippet er afgørende ud fra det demokratiske princip om, at folkestyret udvikles/skabes nedefra – at al magt udgår fra folket.

Det bør også overvejes, om folkeafstemning skal være obligatorisk ved suverænitetsafgivelse, også selv om der er en tilslutning til suverænitetsafgivelse i Folketinget på %. Begrundelsen skulle være, at suverænitetsafgivelser indebærer meget væsentlige ændringer i folkestyrets vilkår, og ud fra tankegangen om, at al magt udgår fra folket, må det også være folket, der afgiver dele af dansk suverænitet.